

Wespenvangsten op het landgoed Huize de Vennen te Nunspeet

R. T. Simon Thomas

In het voorjaar van de jaren 1972 tot en met 1999 werden op het landgoed "Huize de Vennen" te Nunspeet zoveel mogelijk wespenkoninginnen verzameld. De bedoeling hiervan was om via deze methode het aantal wespennesten, en daarmee ook het aantal in de zomer vliegende wespen, op dit terrein zo klein mogelijk te houden i.v.m. een allergie voor wespengif bij één van de bewoners. Het bleek, dat deze koninginnen goed te vangen waren op een zeer grote, in april of mei rijkbloeiende struik van de Zuurbes (*Berberis vulgaris* L.). De bloei van deze struik duurt meestal slechts één week. Wanneer deze bloei samenviel met een regenperiode of koud weer werden er in het geheel geen wespen gevangen.

In boven genoemde periode werden 1882 wespenkoninginnen gevangen.

Zij behoren tot de soorten *Vespula germanica* (F.), *V. rufa* (L.) en *V. vulgaris* (L.) en tot *Dolichovespula media* (Retz.), *D. saxonica* (F.) en *D. sylvestris* (Scop.).

In tabel 1 zijn de vangsten per jaar en per soort gegeven. Opgemerkt moet worden, dat de jaren 1973, 1979 en 1983 niet vermeld zijn omdat in deze jaren door zeer slechte weersomstandigheden geen wespen op de Zuurbes verschenen.

Tabel 1

	Dolichovespula -----			Vespula -----			Totaal
	media	sylvestris	saxonica	germanica	rufa	vulgaris	
1972	-	-	18	-	7	2	27
1974	-	-	-	-	-	2	2
1975	-	-	-	-	1	-	1
1976	-	1	-	2	1	2	6
1977	-	-	7	6	1	11	25
1978	-	3	40	-	7	-	50
1980	-	12	189	6	30	47	284
1981	-	-	2	-	5	1	8
1982	-	3	5	-	-	1	9
1984	-	1	2	-	3	-	6
1985	-	-	24	-	-	-	24
1986	-	-	2	-	-	-	2
1987	25	15	100	5	16	26	187
1988	31	1	76	-	18	14	140
1989	2	-	-	1	1	4	8
1990	43	12	165	1	16	26	187
1991	6	3	88	-	41	21	159
1992	-	-	11	-	-	7	18
1993	21	-	58	-	1	3	83
1994	17	5	150	1	5	13	191
1995	4	-	67	-	3	-	74
1996	5	5	94	-	39	8	151
1997	-	3	39	3	2	4	51
1998	-	-	9	1	-	1	11
1999	6	2	60	2	4	2	76
Totaal	160	66	1206	28	201	221	1882
%	8.5	3.5	64.1	1.5	10.7	11.7	100

Uit de tabel blijkt:

1. Van de 11 in Nederland voorkomende Vespinae werden er 6 verzameld. Van de sociale soorten ontbreken *Vespa crabro* L. en *Dolichovespula norwegica* (F.). De parasitaire wespen *Vespula austriaca* (Panz.) (bij *V. rufa*), *Dolichovespula adulterina* (Buyss.) (bij *D. saxonica* en *D. norwegica*) en *D. omissa* (Bischoff) (bij *D. sylvestris*) werden niet op de Zuurbes verzameld. Waarschijnlijk zijn deze parasitaire wespen zo vroeg in het jaar nog niet actief. Overigens zijn *Dolichovespula adulterina* en *D. norwegica* later in het jaar wel op het landgoed waargenomen.
2. De aantallen koninginnen, die verzameld werden, verschillen per jaar heel sterk. Deze verschillen moeten voor een belangrijk deel aan de weersomstandigheden tijdens de vangperiode toegeschreven worden.
3. *Dolichovespula saxonica* is verreweg de meest voorkomende soort (64,17% van de vangsten), veel meer dan gemiddeld in Nederland. Oudemans (1900) noemt bij zijn opsomming van de Nederlandse wespen *Dolichovespula saxonica* niet. Kruseman (1944) geeft zowel bij *D. saxonica* als bij *D. norwegica* de vindplaats Putten, de plaats waar

Oudemans zeer veel verzameld heeft. De oplossing van deze tegenstrijdigheid is eenvoudig: Guiglia (1972) vermeldt, dat heel lang *D. norwegica* en *D. saxonica* verward zijn; sommige auteurs noemden *D. saxonica* wel, maar dan als variëteit van *D. norwegica*. Het is dan ook heel waarschijnlijk, dat Oudemans beide soorten niet scheidde of *D. saxonica* als een kleurvorm van *D. norwegica* opvatte.

4. De koninginnen van *Dolichovespula media* werden pas in 1987 voor het eerst verzameld en daarna steeds in flinke aantallen. Ook elders in het land zien we een duidelijke toename van deze soort.

Men kan zich de vraag stellen in hoeverre het wegvangen van koninginnen een gunstig effect heeft op de populatiedichtheid van de wespen in de volgende zomers. Het bleek, dat dit effect zeer gunstig was: zelfs in jaren, waarop elders in Nederland grote aantallen wespen gevonden werden, bleven de aantallen op "De Vennen" klein.

Men kan evenwel ondanks de schommelingen in de aantallen wespenkoninginnen per jaar niet zeggen, dat het aantal gevangen koninginnen afneemt. Waarschijnlijk trekt de sterke geur van de Zuurbes tijdens zijn bloei uit de wijde omgeving koninginnen aan, die op deze geïsoleerde maar massale nectarbron afkomen en zo de vangsten op een weliswaar variabel peil handhaven.

Terko, de twee exemplaren van *Dolichovespula omissa* uit ons land bleken foute determinaties. Deze koekoekswesp is dus voorlopig van onze naamlijst gestreept. TP

Literatuur

D. Guiglia, 1972. *Les guépes sociales (Hymenoptera Vespidae) d'Europe occidentale et septentrionale* - Masson et Cie, Paris, 181pp.

G. Kruseman jr., 1944. *Nederlandse sociale wespen en hun koekoekswespen* - Entom. Ber. Amsterdam, 11, 209-212.

J. Th. Oudemans, 1900. *De Nederlandse Insecten* - W.J.Thieme, Zutphen, XV + 836 pp., 38 platen.